

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Heikkilä, Tero

Title: Tieteessä rakkaalla lapsella on hieno nimi – entä yliopistolla?

Year: 2017

Version:

Please cite the original version:

Heikkilä, T. (2017, 30.8.2017). Tieteessä rakkaalla lapsella on hieno nimi – entä yliopistolla?. Tiedeblogi. <https://www.jyu.fi/blogit/tiedeblogi/heikkila>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Tero Heikkilä: Tieteessä rakkaalla lapsella on hieno nimi – entä yliopistolla?

Tero Heikkilä, kuvaaja Petteri Kivimäki

Sveitsiläinen ystäväni on intohimoinen tieteen seuraaja. Hänellä itsellään ei ole tutkijataustaa, mutta hän lukee paljon tiedettä popularisoivaa kirjallisuutta. Parisen vuotta sitten hän oli kiinnostunut Higgsin bosonista tai – kuten hän sanoi – [jumalhiukkasesta](#). Toisaalta hän ei tiennyt mikä on [bosoni](#). [Higgsin bosoni](#), samoin kuin vaikkapa [kvarkit](#) ja [neutriinot](#), ovat onnistuneita esimerkkejä siitä kuinka monimutkainen asia yksinkertaistuu sille annetun nimen myötä. Hiukkasfyysikot ovatkin kunnostautuneet hyvien nimien keksimisessä.

Nimestä tulee monesti paljon tunnetumpi kuin sen kuvaamasta ilmiöstä, mutta myös itse tutkittu asia saa sitä kautta huomiota. Paljon tarkempi nimi Higgsin bosonille olisi vaikkapa *alkeishiukkasten väliseen mittakenttään liittyvään spontaaniin symmetriarikkoon assosioituva kollektiivinen amplitudimoodi*, mutta se ei varmaankaan saisi yhtä paljon huomiota kuin Higgsin bosoni saati jumalhiukkanen.

Osataan sitä muuallakin. Oma alaani lähellä olevan kvantti-informaation piirissä keksittiin kaksi kvanttimekaaniseen [lomittumiseen](#) läheisesti liittyvää menetelmää. Toiselle annettiin nimi *tiheä koodaus* ([dense coding](#)) ja toiselle – Star Trek –sarjasta lainattuna – *kvanttiteleportaus* ([quantum teleportation](#)). Menetelmät ovat sinänsä yhtä mielenkiintoisia, mutta arvaapa kumpaan liittyen on helpompi julkaista artikkeleita [Nature](#)- tai [Science](#)-lehdessä.

Hyvä nimi on ensisijaisen tärkeä mielikuvien luomisessa ja viestin perille menossa. Tästä saankin aasinsillan Jyväskylän yliopistoon, jonne tulin neljä vuotta sitten Aalto-yliopistosta. Aaltoon verrattuna Jyväskylällä on useita vahvuuksia, mutta yksi iso heikkous: kansainvälisesti ajateltuna todella hankala nimi. Ulkomaisten kollegoideni sitä on vaikea lausua saati muistaa. Siihen nähden olemme pärjänneet yllättävänkin hyvin muun muassa mainetta eli muiden mielikuvaa mittaavissa yliopistorankingeissa.

Mutta mikä olisi parempi nimi? Aalto oli onnistunut valinta yliopistolle, joka yhdisti tekniikan, rahan ja taiteen. Minusta Jyväskylän yliopistoa luonnehtivat parhaiten teemat sivistys ja monipuolisuus. Miten ne saisi esiin suoraan yliopiston nimessä? Canth-yliopisto olisi minusta aika komea nimi, jollei sillä olisi englanninkielisen silmissä (*can't*) ja korvissa (lienee tarpeetonta selittää) huonoa klankia. Toisaalta nimen pitäisi olla mielellään selvää suomea, mutta mielellään ulkomaalaisellekin helposti lausuttavassa muodossa. Uno (Cygnaeus) voisi olla lyhyt ja ytimekäs, ja kertoa italialaisillekin yliopiston tulevan rankingsijoituksen, mutta taitaa assosioitua liikaa Turhapuroon.

Yksi mahdollisuus olisi myös hyvä lyhenne, mutta nykyiset JY (englanniksi *dsei va*) tai JU eivät ole kovin toimivia.

En ole hiukkasfyysikko, joten en keksi hyvää nimeä. Kutsunkin blogin lukijat ehdottamaan omia vaihtoehtojaan. Parhaan ehdotuksen tekijä palkitaan nimeämättömällä määrällä mainetta ja kunniaa.

Tero Heikkilä, fysiikan professori, 30.8.2017

URN:NBN:fi:jyu-201708303614